

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/2290,Uroczystosci-z-okazji-64-rocznicy-operacji-Ostra-Brama-Rzeszow-15-16-czerwca-2008.html>
12.03.2026, 07:36

Uroczystości z okazji 64. rocznicy operacji „Ostra Brama” – Rzeszów, 15–16 czerwca 2008

16.06.2008

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie oraz Towarzystwo Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej Oddział w Rzeszowie zorganizowały uroczystości z okazji 64. rocznicy operacji „Ostra Brama” – akcji przeprowadzonej przez Armię Krajową w ramach planu „Burza” na Wileńszczyźnie w lipcu 1944 r.

Program uroczystości

15.06.2008 r.

- Msza święta w Kościele Farnym w Rzeszowie
- Złożenie kwiatów pod tablicą „Ziemi Wileńskiej” oraz prezentacja artystyczna przygotowana przez zespół z Gimnazjum nr 1 im. Kazimierza Pułaskiego w Rzeszowie

16.06.2008 r.

- Prezentacja artystyczna przygotowana przez zespół z Gimnazjum nr 1 im. Kazimierza Pułaskiego w Rzeszowie
- Wykład dr. Krzysztofa Sychowicza (OBEP IPN w Białymstoku) „Operacja Ostra Brama”

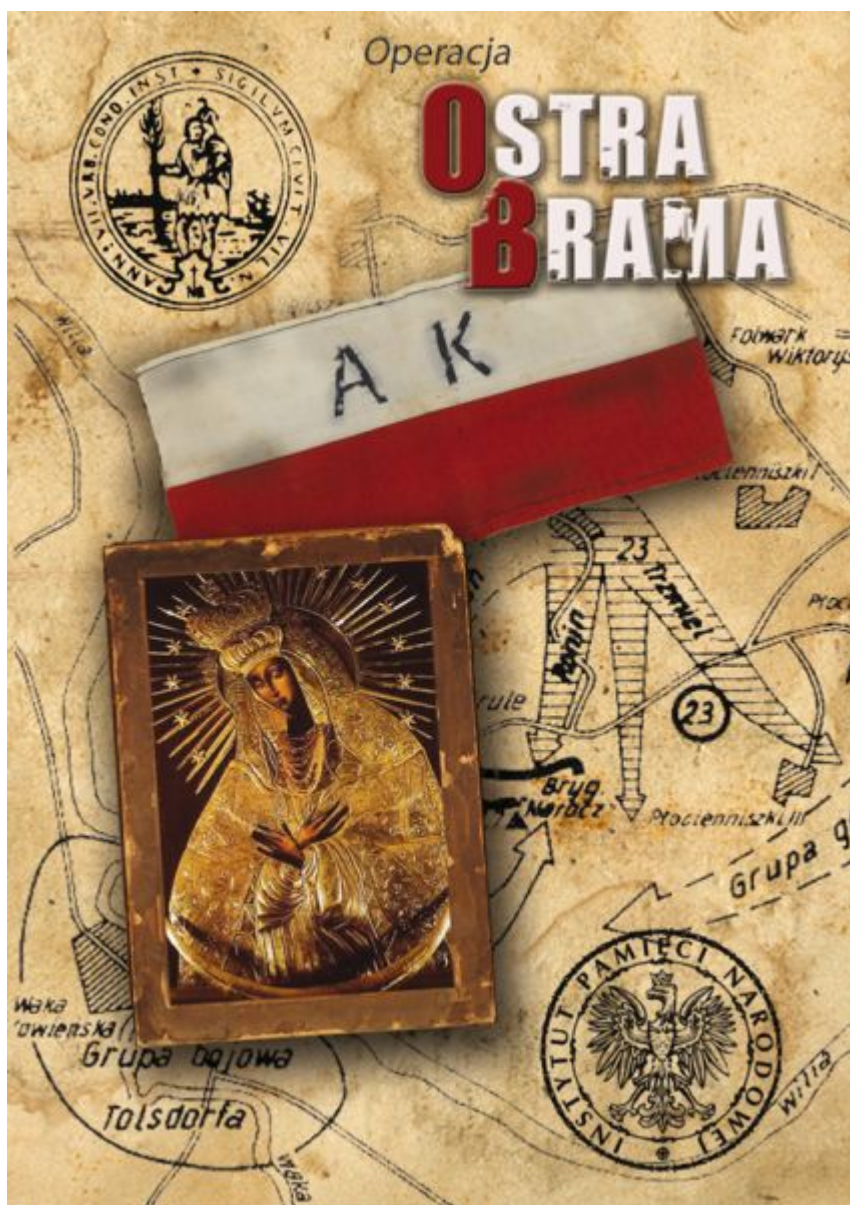
Decyzję o przeprowadzeniu samodzielnego ataku na Wilno przez oddziały Armii Krajowej, jako części strategicznego planu „Burza”, podjęto w czerwcu 1944 r. Zamiarem Komendy Głównej AK oraz autora planu operacji o kryptonimie „Ostra Brama”, Komendanta Okręgu AK Wilno ppłk. Aleksandra Krzyżanowskiego ps. „Wilk”, było rozbicie niemieckiego garnizonu i opanowanie miasta przed nadchodzącymi oddziałami Armii Czerwonej. Pozwoliłoby to na zmanifestowanie polskości Wilna i wystąpienie wobec „sojuszników naszych sojuszników” w roli gospodarza. W ostatniej dekadzie czerwca, gdy przygotowania do akcji nie były jeszcze ukończone, ruszyła ofensywa sowiecka, która zaskakująco szybko rozbiła czołowe pododdziały należące do niemieckiej Grupy Armii „Środek”, zaś Niemcy przygotowywali się do stawienia twardego oporu w oparciu o samo miasto Wilno.

Wobec tych faktów podjęto decyzję o przyspieszeniu operacji „Ostra Brama”, mimo że nie było czasu na sprowadzenie wszystkich sił przewidzianych w pierwotnym planie, ani na należyte przygotowanie ich do działań. Walki rozpoczęły się 6 lipca 1944 r. polskim natarciem na wschodnie rubieże obrony niemieckiej, dobrze przygotowane do odparcia spodziewanego ataku Armii Czerwonej (sowieckie czołgi zbliżały się w tym czasie do Wilna). Żołnierzom AK udało się zdobyć pierwszą linię okopów niemieckich oraz część dzielnic Kolonia i Belmont. Nie zdołano opanować centrum miasta, w którym do walki z powodu przyspieszenia ataku przystąpił tylko II batalion 85 pułku piechoty AK. Niemcy użyli do obrony przed Polakami wszystkich dostępnych sił. Na skutek ataków lotniczych i nawały artyleryjskiej nieprzyjaciela rankiem 7 lipca 1944 r. polskie natarcie zostało wstrzymane, ale już w godzinach popołudniowych tego dnia do Wilna dotarły czołgi Armii Czerwonej, do których dołączyli żołnierze AK i wraz z nimi wkroczyli do centrum miasta, w którym zacięte walki trwały do 13 lipca 1944 r. Tego dnia na baszcie Giedymina załopotała biało-czerwona flaga.

Pozostałe pododdziały AK, znajdujące się w rejonie działań, blokowały i dążyły do zniszczenia wycofujących się z okrażonego miasta kolumn niemieckich, zadając im ciężkie straty. W tym czasie zarządzono koncentrację wszystkich oddziałów polskich w Puszczy Rudnickiej, a wkrótce ppłk Krzyżanowski „Wilk” został zaproszony do sztabu dowódcy 3 Frontu Białoruskiego Armii Czerwonej, gdyż Sowietci zapowiedzieli polskiemu dowództwu, że oddziały AK zostaną doposażone i przeformowane oraz wezmą udział w dalszych walkach jako oddziały wchodzące w skład koalicji antyhitlerowskiej. Do spotkania doszło 17 lipca 1944 r. Ppłk Krzyżanowski „Wilk” i towarzyszący mu mjr Teodor Cetys „Sławek” zostali aresztowani. Oddziały polskie w Puszczy Rudnickiej otoczone przez Sowieców i rozbrojone. Oficerów aresztowano i wysłano na wschód, zaś szeregowych żołnierzy internowano. Tylko części żołnierzy AK, którzy tak chlubnie zapisali się w walce z hitlerowskim najeźdźcą, udało się wydrzeć z obławy i przystąpić do dalszej walki. Walki z wrogiem, który teraz odkrył swą prawdziwą twarz – żądzę odebrania im ich Ojczyzny.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

1

2

